

Gradual transition to adulthood: Is emerging adulthood the only main road?

Hasan ATAĞ¹

ABSTRACT: Emerging adulthood is a new life period which considers between the ages 18-29. In human development, the most important criteria is “quantitative change” for existing stage or substage. In this context, it is necessitate to investigate whether this period has substages or not. Does emerging adulthood have substages? Basically, this descriptive study aims to answer these questions. Data were collected 453 people who are between the ages 19-26. The Inventory of Dimensions of Emerging Adulthood (Reiffman, Arnett and Colwell, 2003) was used for gathering data. In analysing data, One-way ANOVA test was used. There are significant relationships between total score of scale and age and subscales and age. It seems there are three substages which are might called “pseudo emerging adulthood”, “middle emerging adulthood”, and “adulthood”. Findings were discussed in the context of emerging adulthood theory, and the concept of “recentering”.

Keywords: Emerging Adulthood, Transition to Adulthood, Stage, Substage.

SUMMARY

Purpose and Significance: Emerging adulthood is a new life period which considers between the ages 18-29 and exists only in cultures that postpone entry into adult roles and responsibilities until the late twenties. In the human development, the most important criteria is qualitative change to determine stage or substage. Investigating of the substages of emerging adulthood may contribute to the emerging adulthood literature. Basically, this descriptive study aims to investigate the substages of emerging adulthood.

Method: This descriptive study is carried out following the scanning model. The participants of the study include a total of 453 emerging adults. Of the participants, 47,34 percent was male (n:214), and 52,7 percent (n: 239) was female. Age range was 19 to 26 years with the mean of 24,2 years. The data of the study were obtained through the use of the instrument called The Inventory of Dimensions of Emerging Adulthood which was developed by Reiffman, Arnett and Colwell (2003), and adapted to Turkish by Atak and Çok (2008). Frequency analysis was used for demographic variables such as age, and gender. In analyzing data, it was conducted Ward’s method of hierarchical cluster analyses. One-way ANOVA test and Scheffe test was also used to analyze the data.

Results: The Ward’s method of hierarchical cluster analyses indicated that there were three clusters. In the second step, the findings obtained indicate that there were significant differences between total score of the scale and age groups, and also between age groups and subscales. So it seems to exist three substages in emerging adulthood. The One-way ANOVA results showed that the age groups (19, 20-24, 25-26) seem to fit for substages of emerging adulthood.

Discussion and Conclusions: The findings of the study suggest that there is a statistically significant relationship between age group and emerging adulthood. Emerging adulthood seems to have three substages which are might called “pseudo emerging adulthood”, “middle emerging adulthood”, and “adulthood”. Findings were discussed in the context of emerging adulthood theory, and the concept of “recentering (Tanner, 2006)”. In short, it can be said that the three substages are seems to match the three phase of the concept recentering. In conclusion, this study has revealed the three substages of emerging adulthood.

¹ Dr., Ankara Üniversitesi, sternum_001@hotmail.com

Yetişkinliğe Aşamalı Geçiş: Beliren Yetişkinlik Tek Bir Ana Yol Mu?

Hasan ATAĞ¹

ÖZ. Beliren yetişkinlik, 18-29 yaş arasını kapsayan yeni bir yaşam dđnemiđir. Gelişimde, evre ya da alt evrelerden sđz etmek için en önemli lut “niteliksel değişimdir”. Niteliksel değişim bağlamında, beliren yetişkinlik dđneminin alt evrelerinin olup olmadığının incelenmesi bu alana katkı sağlayabilir. Acaba beliren yetişkinliğin alt dđnemleri var mıdır? Bu alışma, en temel anlamıyla bu sorulara cevap verme amacını taşımaktadır. Bu araştırma, kesitsel araştırma dđzeninin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Veriler 19-26 yaş arası 453 beliren yetişkinden elde edilmiştir. Verilerin toplanması için, Beliren Yetişkinliğin Boyutları Envanteri (Reiffman, Arnett ve Colwell, 2003) kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ölçekten ve alt ölçeklerden alınan toplam puanlarda yaşa göre anlamlı fark bulunmuştur. Sonuçlar beliren yetişkinliğin “yalancı beliren yetişkinlik”, “orta beliren yetişkinlik” ve “yetişkinimsi” olarak adlandırılabilir. Üç alt evreden oluştuğuna işaret etmektedir ve beliren yetişkinlik kuramı ve “yeniden merkezleşme” kavramı bağlamında tartişılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Beliren Yetişkinlik, Yetişkinliğe Geçiş, Evre, Alt Evre.

GİRİş

İnsan yaşamı eskiden beri çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık olmak üzere dđrt temel evrede incelenmektedir. Ancak, günümüzde insanın gelişim evrelerini inceleyen çalışmalar eskiye oranla çok daha disiplinlerarası bir yaklaşımla gerçekleştirilmekte ve bu çalışmalar “değişim”, “bağlam” ve “toplum” odaklı bir bakış açısıyla yapılmaktadır (Galambos ve Tilton-Weaver, 2000). Özellikle ergenlik sonrası ve yetişkinliğe geçiş konusunda yapılan çalışmalarda toplumsal ve kültürel etkenler dikkate alınarak, gençliğin bir geçiş evresi olmadığı, tersine bağımsız bir yaşam evresi olduğu vurgulanmakta ve “beliren yetişkinlik (emerging adulthood)” (Arnett, 2000) ve “psikolojik yetişkinlik (psychological adulthood)” (Cote, 2001) gibi yeni kavramlar ortaya atılmaktadır. Bu yeni kavramlardan bilimsel alanyazında en çok kabul gören kavram ise beliren yetişkinliktir.

Beliren Yetişkinlik

Sosyoloji ve psikoloji alanyazınında sosyal ve ekonomik değişikliklerden dolayı son yarım yüzyılda, evlilik, anababa olma, eğitimi tamamlama ve kendine ait bir evde yaşama gibi yetişkinliğe geçiş belirleyicilerinin daha erken yaşlardan yirmili yaşların sonuna doğru ilerlediği konusunda ortak bir görüş vardır (Arnett, 2006a; Bynner, 2001; 2005; Cte ve Bynner 2009; Hendry ve Kloep, 2007a, 2007b). Bu değişiklikler ergenlerin, yetişkinlerin ve yetişkinliğe geçiş yıllarını kapsayan ortalama 18-29 yaşlar arasındaki bireylerin gelişimlerinin doğasını da değişirmiştir (Arnett, 2000). Ek olarak, bilimsel alanyazında 18–29 yaş arasındaki bireylerin yetişkin yaşamlarına girdikleri ve yetişkinlik rollerini üstlendiklerine ilişkin kesin kanıtlar da bulunmamaktadır (Arnett, 2004). Bu yaşlardaki bireylerin demografik, sosyal ve psikolojik özelliklerinde ergenler ve yetişkinlerle karşılaştırıldıklarında çok büyük farklılıklar da göze çarpmaktadır. Bu niteliksel farklılıklardan dolayı, 18–29 yaş dđnemi “beliren yetişkinlik” olarak adlandırılmış ve 2000 yılındaki bir makale ile beliren yetişkinlik kuramı (Arnett, 2000) ortaya atılmıştır.

¹ Dr., Ankara niversitesi, sternum_001@hotmail.com

Beliren yetişkinlik kavramı, 18–29 (ortalama 18-25) yaşlar arasını kapsayan yeni bir gelişim dönemini açıklayan bir kavramdır (Arnett, 2004; 2006b; Arnett ve Eisenberg, 2007). Bu dönemde, ne çocukluğun bağımlılığı tamamen bırakılmıştır; ne de yetişkin sorumluluğu tümüyle kabul edilmiştir. Bu dönemde, karar verilmemiş pek çok seçenek vardır ve geleceğe ilişkin çok az şey netleşmiştir (Arnett, 2000; 2004). Sanayileşmiş ülkelerdeki pek çok genç insan, bu dönemde aşk, iş ve dünya görüşü gibi konularda yaşamlarında temel değişikliklere neden olacak seçimlerde bulunurlar (Arnett, 2000). Beliren yetişkinliğin yeni bir gelişimsel dönem olarak öne sürülmesi, araştırmacıları bu dönemi gelişimsel, kuramsal ve görgül olarak araştırmaya yöneltmektedir. Tanner’a göre (2006), beliren yetişkinlik yeni bir yaşam dönemini temsil etmekte ve bu dönem yalnızca döneme ait özelliklerle tanımlanmakla kalmayıp, daha önceki ve daha sonraki gelişim dönemleriyle ilişkilendirilmelidir. Bu bağlamda beliren yetişkinlik dönemi hem ergenlikten, hem de yetişkinlikten farklıdır ve bu dönemdeki bireylerin kendilerine özgü özellikleri vardır. Arnett (2007a), beliren yetişkinlik dönemini yalnızca bir geçiş dönemi olarak değil, aynı zamanda beş ayırıcı özelliğiyle birlikte yaşam evreleri arasında ayrı bir dönem olarak öne sürmüştür. Beliren yetişkinlik; kısaca bireyin kendine odaklandığı, kendini arada hissettiği, kimliğini keşfettiği, olasılıkları deneyimlediği ve değişiklikler yaşadığı bir dönemdir (Arnett, 2004; 2007a; Nelson ve Chen, 2007). Kültürel açıdan bakıldığında, ilk olarak bu dönemin yalnızca yetişkin rollerinin ertelenmesine izin veren kültürlerde görüldüğü söylenebilir (Arnett, 2000; Nelson, 2003; Arnett ve Eisenberg, 2007). Bilginin önemli olduğu bu toplumlarda bireyler genellikle, yirmili yaşlarından otuzlarına kadar eğitim yaşamlarına devam etmekte ve evlenme ve anababa olma gibi yetişkinliğe geçişi simgeleyen roller ertelenmektedir. Bu bağlamda, beliren yetişkinlik daha çok sanayileşmiş batı toplumlarında ve Çin, Japonya ve Güney Kore gibi sanayileşme ile karakterize olan bazı Asya ülkelerinde var görünmektedir (Arnett, 2000; 2004). İkinci olarak; herhangi bir ülkede belirli bir “beliren yetişkinlik yaş aralığına” sahip alt kültürler olabildiği gibi, belirli bir “beliren yetişkinlik yaş aralığına” sahip olmayan kültürler de olabilir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) yaşayan dini ve kültürel bir grup olan Mormonlar, tüm Amerika’ya göre çok daha kısa (ortalama 2 yıl) bir beliren yetişkinlik dönemi yaşıyor görünmektedir (Nelson, 2003). Ekonomik anlamda gelişmiş ülkelerde bile, bireylerin sosyoekonomik statülerindeki ve yaşamlarındaki önemli ve temel değişiklikler, genç insanların beliren yetişkinlik dönemini hangi sınıra kadar yaşayabileceğini belirlemektedir (Arnett, 2000).

Bu dönemin gelişimsel açıdan ele alınması, araştırmacıların hem bireylerin yaşadığı içsel değişikliklere ve değişmezliklere odaklanmasını, hem de bireylerin gelişimsel yönelimlerindeki farklılıklara ve insan yaşamında gelişimi değiştiren etkilere odaklanmasına yol açmaktadır. Bu konuda ilk yapılan çalışmalar, genellikle bu dönemin varlığını sorgular niteliktedir. Sonraki araştırmalar ise daha çok yetişkinlik ölçütleri ve beliren yetişkinleri ergenlerden ve yetişkinlerden ayıran temel özelliklerini ortaya koymak üzerinde yoğunlaşmıştır. Yapılan çalışmalar genel olarak bu dönemin farklı bir gelişim dönemi olduğu görüşüne kanıt niteliğindedir. Literatüre bakıldığında, bazı ülkelerde yapılan çalışmaların beliren yetişkinliğin ortalamadan kısa bir dönem olarak yaşandığını gösterdiği dikkati çekmektedir. Beliren yetişkinliğin, Finlandiya’da 21-28 yaş arasında (Salmela-Aro ve Helve, 2006), Arjantin’de 25–27 yaşlar arasında (Facio ve Micocci, 2003), İsrail’de 20–24 yaş arasında (Mayseless ve Scharf, 2003), Amerika’nın genelinden farklı bir kültüre sahip Mormon’larda 18–20 yaş arasında (Nelson, 2003) ve Amerika’da ise 18–29 yaş arasında (Arnett, 2004; 2007a) yaşandığı kaydedilmektedir. Ayrıca, toplulukçu kültür özelliklerine sahip Çin (Nelson ve Chen, 2007), Japonya (Rosenberger, 2007) ve Latin Amerika (Galambos ve Martinez, 2007) gibi ülkelerde yapılan araştırmalar, bu ülkelerde beliren yetişkinlik döneminin yeni bir yaşam dönemi olarak yaşandığını ortaya koymaktadır.

Beliren yetişkinlik kuramı yaklaşık on yıl kadar kısa bir zamanda pek çok ülkede araştırmalarda yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Beliren yetişkinlerin yetişkinlik kavramsallaştırmaları ve algılanan yetişkinlik ölçütlerine ilişkin kültürel farklılıklar üzerine odaklanan çalışmalar (Nelson ve ark., 2004; Nelson ve Chen, 2007; Facio, Resett, Micocci ve Mistrorigo, 2007; Galambos ve Martinez, 2007; Atak ve Çok, 2007; Doğan-Ateş, Cebioğlu, Erdoğan ve Tekin, 2007) Çin, Arjantin, Latin Amerika ve Türkiye’de önem verilen yetişkinlik ölçütlerindeki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymuştur. Ayrıca, etnik azınlık gruplarında yapılan çalışmalarda da (Cheah ve Nelson, 2004; Donoghue ve Stein, 2007), yine önem verilen yetişkinlik ölçütleri ve kültürel özellikler incelenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları birbiriyle tutarlıdır ve genel olarak ifade etmek gerekirse, Türkiye dışında

beliren yetişkinlik toplulukçu kültürlerde daha kısa yaşanmakta, bireyci kültürlerde daha uzun bir dönem olarak yaşanmaktadır. Ayrıca, beliren yetişkinlerin en çok önem verdiği yetişkinlik ölçütleri kendi sorumluluğunu alma ve bağımsız kararlar verebilme gibi psikolojik ölçütlerdir.

Bu çalışmalara ek olarak, beliren yetişkinlik döneminin özelliklerine ilişkin çalışmalar da (Macek, Bejček ve Vaničková, 2007; Gottlieb, Stil ve Newby-Clark, 2007) bulunmaktadır. Beliren yetişkinlik dönemini toplumsal cinsiyet (Rosenberg, 2007; Barker ve Galambos, 2005), kariyer gelişimi ve aile ilişkileri (Kenny ve Şirin, 2006), risk alma ve yine bu kapsamda cinsellik ve madde kullanımı (Salmela-Aro, Aunola ve Nurmi 2008, Salmela-Aro ve Nurmi 2005) ve korumasız cinsel ilişki, riskli araç kullanma ve alkollü iken araç kullanma (Raskin-White ve Jackson, 2005; Lee, 2006; Lapsley ve Hill 2009, Blinn-Pike, Worthy ve Jonkman 2007, Lefkowitz, Bone ve Shearer, 2003, Feinstein, Bynner, ve Duckworth, 2006; Fouad ve Bynner, 2008; Sander ve ark., 2007), depresyon ve madde kullanımı (Nelson ve McNamara-Barry, 2005), erken yaşta alkol kullanımı ile ilk ilişki yaşı ve beliren yetişkinlikte beyin gelişimi ve beynin şekil ölçme bilgisi (morphometry) (Bennett ve Baird, 2006) gibi çeşitli boyutlarda ele alan çalışmalar da bulunmaktadır.

Son birkaç on yılda, Türkiye’de de özellikle bazı toplumsal kesimlerin yaşamını derinden etkileyen toplumsal ve demografik değişimler olmuştur. Örneğin, Türkiye’de ortalama evlenme yaşı yükselmiş ve buna bağlı olarak ortalama ilk çocuğa sahip olma yaşı da hızla yükselmiştir. Ortalama evlenme ve anababa olma yaşındaki yükselişe benzer olarak, Türkiye’de eğitime devam eden nüfus eskiye oranla artmakta ve eğitimi tamamlama ortalama yaşı da yükselmektedir (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)-2008, 2009). Bu bilgiler doğrultusunda, diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdekine benzer değişikliklerin Türkiye’de de en azından kentli eğitilmiş ve yaşam değişikliğine açık gruplar için beliren yetişkinlik dönemini doğurduğu söylenebilir. Türkiye’de beliren yetişkinlik dönemi hem kadınlarda hem erkeklerde ortalama 19–26 yaş arasında yaşanıyor görünmektedir ve Türkiye’de beliren yetişkinler yetişkinliğe ulaşma ölçütü olarak en çok “kendi sorumluluğunu almak ve bağımsız kararlar verebilmek” gibi bireyci ölçütlere önem vermektedirler (Atak ve Çok, 2007; Doğan-Ateş ve ark., 2007). Bu başlangıç çalışmalarına ek olarak, Türkiye’de beliren yetişkinlik konusunda çok yeni iki çalışma daha bulunmaktadır. Eryılmaz ve Atak (2008) beliren yetişkinlikte kimlik konularından aşkla ilgili olarak romantik yakınlığı başlatmanın belirleyicilerini incelemişler ve kendilik bilgisi, kendilik algısı, sözel ifade ve bilişsel yakınlığın beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatmada en önemli değişkenler olduğu bulunmuştur. Atak (2009), beliren yetişkinlikte beş etmen modeli (big five) ile yalnızlık ilişkisini incelemiş ve beliren yetişkinlikte yalnızlıkla duygusal dengesizlik (nörotizm) arasında pozitif, dışadönüklük ve yumuşak başlılık arasında negatif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Literatüre bakıldığında, beliren yetişkinlik konusunun hem dünyada hem de Türkiye’de çok yeni bir çalışma alanı olduğu ve henüz çok çalışma bulunmadığı söylenebilir. Ayrıca, beliren yetişkinlik döneminin alt dönemlere sahip olup olmadığı incelenmemiş olması da dikkati çekmektedir. Gelişimde, evre ya da alt evrelerden söz etmek için en önemli ölçüt niteliksel değişimdir. Beliren yetişkinliğin alt evrelerinin olup olmadığı incelenirken bir evre için olmazsa olmaz bir özellik olan “niteliksel değişim” ölçütü dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda, ergenliğin sonundaki bir bireyin, beliren yetişkinlik adı verilen bir tek bir ana evreyi deneyimleyerek mi yoksa alt aşamalardan geçerek mi bir yetişkine dönüştüğü bilinmemektedir. Başka bir ifade ile, beliren yetişkinlik yılları boyunca her yaş dönemi aynı mıdır yoksa “niteliksel” farklar var mıdır? Bu bağlamda, beliren yetişkinlik döneminin alt evrelerinin olup olmadığı incelenmesi bu alandaki literatüre katkı sağlayabileceği gibi, yetişkinliğe geçiş konusuna da ışık tutabilir. Beliren yetişkinliğin alt evreleri var mıdır ve bu alt evreler için ortalama yaş sınırlarından söz edilebilir mi? Bu çalışma en temel anlamıyla bu sorulara cevap verme amacını taşımaktadır.

YÖNTEM

Bu betimsel araştırmada var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek amaçlandığından dolayı, bu araştırma ilişkisel tarama modelinde (Karasar, 1999) yürütülen bir araştırmadır. Veriler tek

seferde farklı yaş gruplarından toplanmış, başka bir ifade ile kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır. Katılımcılara ilişkin açıklamalar izleyen bölümde sunulmaktadır.

Araştırma Grubu

Katılımcıların tamamı Ankara ilindeki üniversitelere devam eden öğrenciler ile aynı yaş grubunda olup öğrenci olmayan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcılar, beliren yetişkinlikle ilgili önceki çalışmalar dikkate alınarak “beliren yetişkinlik döneminde olmak ve üniversite eğitimi almış ya da alıyor olmak ve üniversite eğitimi almamış olmak” durumları dikkate alınarak amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu örnekleminin temeli, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, “evrenin probleme en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak” anlamına gelmektedir (Sencer, 1989, s.386). Amaçlı örneklemede araştırmacı, evrenle ilgili daha önceki kuramsal ve görgül bilgilere ve araştırmanın temel amacına dayanarak bir örneklem grubu belirlemektedir (Fraenkel ve Wallen, 1993, s. 87). Bu çalışmada, araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden, maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş ve bu bağlamda evrenin temsili göz önünde bulundurularak, bireylerin seçilmesinde “beliren yetişkinlik döneminde olmak” ve “üniversite eğitimi alıp almamak”, daha özeldir ise “üniversite yaşantısını deneyimleyip deneyimlememek” durumları dikkate alınarak katılımcılar seçilmiş ve ölçme aracı bu bireylere uygulanmıştır. Bu örnekleme yönteminin evren değerleri hakkında önemli ipuçları vereceği ve sonuçların evrene genellenebileceği ifade edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008, s.79).

Arnett (2000), beliren yetişkinlik kuramında beliren yetişkinlik için yaş aralığını tanımlarken genel olarak beliren yetişkinliğin 18-29 yaş arasında, ortalama olarak ise 18-25 yaş arasında yaşandığını belirtmektedir. Bu bilgi dikkate alınarak, bu çalışmada veriler 18-29 yaş arasından toplanmıştır. Ancak, Türkiye’de beliren yetişkinlik dönemini inceleyen daha önceki çalışmalar (Atak ve Çok, 2007; Doğan-Ateş ve ark., 2007) dikkate alındığında, bu dönemin Türkiye’de ortalama 19-26 yaş arasında yaşandığı görülmektedir. Bu iki bilgi birlikte ele alınarak, bu çalışmada veriler 18-29 yaş arasından toplanmış; ancak, beliren yetişkinliğin alt evrelerine ilişkin analizler daha önceki çalışmalar dikkate alınarak sadece 19-26 yaş arasındaki katılımcılardan elde edilen verilerle yapılmıştır. Bu analizlere ek olarak, Türkiye’de 18 yaş ve 27-29 yaş aralığının beliren yetişkinlik dönemi olup olmadığını yeniden ortaya koymak için, bu yaş grupları ile 19-26 yaş grubuna ait ortalama puanların farklılaşp farklılaşmadığı da incelenmiştir.

Araştırmaya katılan 453 beliren yetişkinin % 47,3’ü erkek (214 kişi), % 52,7’si (239 kişi) kadındır. Grubun % 27,3’ü 19 yaşında, % 31,1’i 20-24 yaş arasında ve % 41,6’sı 25-26 yaşlar arasında yer almaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 23,6 (Ss: 1,4) olarak bulunmuştur. Katılımcıların % 52,09’u (236 kişi) üniversite eğitimi almış ya da alan bireylerden oluşurken, % 47,91’i (217 kişi) üniversite eğitimi almayan bireylerden oluşmaktadır. Üniversite öğrencisi olmayan katılımcıların çoğu lise mezunu (% 69,2) iken, % 20,7’si ortaokul mezunu ve % 10,1’i ise ilkököl mezunudur. Üniversite eğitimi alan katılımcıların yaş ortalaması 22,3 (Ss: 1,6) iken, üniversite öğrencisi olmayan katılımcıların yaş ortalaması 23,8 (Ss: 1,7) olarak bulunmuştur. Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracının psikometrik özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, aşağıda açıklanan kişisel bilgi formu ve ölçek aracılığı ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu. Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan bir kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir.

Beliren Yetişkinliğin Boyutları Envanteri. Niteliksel değişimi saptamanın en iyi yolu beliren yetişkinlik döneminin özelliklerinin zaman içinde yaşla birlikte değişip değişmediğine bakmaktır. Bu bağlamda bunu en iyi veren ölçek Beliren Yetişkinliğin Boyutları Envanteri’dir

(Inventory of Dimensions of Emerging Adulthood; Reiffman, Arnett ve Colwell, 2003). Ölçek, bir bireyin beliren yetişkinlik döneminde olup olmadığını vermesinin yanı sıra, alt ölçeklerle birlikte ele alındığında zaman içinde yaşla birlikte oluşan değişimleri, başka bir ifade ile niteliksel değişimleri ölçmek için kullanılmaktadır. Bu yüzden verilerin toplanması için Reiffman, Arnett ve Colwell (2003) tarafından geliştirilen, Atak ve Çok (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve çeşitli ülkelerde de uyarlama çalışmaları (Arias ve Hernandez, 2007; Facio ve ark., 2007; Macek ve ark., 2007) yapılmış olan ve dört derecelmeli likert tipi bir ölçek olan "Beliren Yetişkinliğin Boyutları Envanteri" kullanılmıştır. Orijinal ölçeğin alt faktörleri "Kimlik keşfi, Deneme-yanılma, Olumsuzluk-kararsızlık, Kendine odaklanma, Başkalarına odaklanma ve Arada hissetme" alt ölçekleridir. Bu alt ölçeklerden "Kimlik keşfi, Deneme-yanılma, Olumsuzluk-kararsızlık, Kendine odaklanma ve Arada hissetme" ölçekleri beliren yetişkinlik döneminin özellikleriyle uyumlu, "Baskalarına odaklanma" alt faktörü ise bu dönemin özelliklerine ters olan maddeleri içermektedir. Ölçekten alınan en düşük puan 31, en yüksek puan ise 124'tür.

Ölçeğin 296 katılımcı ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan Türkçe formunda, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .84 olarak bulunmuş ve temel bileşenler analizi sonunda ölçeğin 3 faktörlü bir yapıda olduğu ve açıkladığı toplam varyansın 44,81 olduğu bulunmuştur. Ölçekte, birinci faktör beliren yetişkinlik döneminin kararsızlık, değişkenlik ve olumsuzluk gibi özelliklerine ilişkin maddeleri içerdiği için "Olumsuzluk/Kararsızlık", ikinci faktör beliren yetişkinlik döneminin kim olduğunu bulma ve kendini bir geçiş döneminde hissetme gibi temel özelliklerine ilişkin maddeleri içerdiğinden dolayı "Kimlik keşfi/Arada hissetme" olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör ise, beliren yetişkinlik döneminde bireyin kendine ve kendi yaşamına odaklanma, yeni şeyleri fark deneme ve keşfetme gibi özelliklerine ilişkin maddeleri içerdiği için "Olanakları deneme/Kendine odaklanma" olarak adlandırılmıştır. Ölçekte tersten kodlanması gereken madde bulunmamakta ve ölçekten alınan en düşük puan 20, en yüksek puan ise 80'dir. Güvenirlik çalışmasında, ölçeğin alfa katsayısı .69 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 3 hafta ara ile 46 katılımcının uygulamasından hesaplanan test tekrar test güvenirlik katsayısı birinci faktör için .78, ikinci faktör için .76, üçüncü faktör için .82 ve ölçeğin tamamı için .81 bulunmuştur. Sonuçlar, ölçeğin Türk kültüründe de geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir (Atak ve Çok, 2008).

Verilerin Analizi

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Yaşa göre alt evreleri belirlemek için Ward'ın hiyerarşik küme analizi yöntemi kullanılmıştır. Bir sonraki adımda ise bu alt evrelere kanıt aramak için, oluşan yaş gruplarına göre katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar arasındaki farkların anlamlılığı tek yönlü varyans (One-Way ANOVA) analizi ile incelenmiştir. Alt evreler için kanıt aranırken ilk olarak, her yaş düzeyine göre katılımcıların ölçekten aldıkları puanların anlamlılığına bakabilmek için her yaş düzeyi için ortalama puanlar incelenmiş ve alt dönemler bu ortalama puanlara göre belirlenmiştir. İlk önce her yaş düzeyi için ortalamalara bakılmış, ardından, yaş grupları belirlenmiş, ardından yaş gruplarının alt evreler için uygun olup olmadığı Anova ile test edilmiştir. Ek bir işlemle de, diğer (18 yaş ve 27 yaş ve üstü) grupların 19-26 yaş grubundan farklı olup olmadığı sorgulanmıştır. Varyans analizi sonrasında ortalamalar arasındaki farkların kaynağına Scheffe testi ile bakılmıştır. Verilerin analiz edilirken, en az .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

İşlem

Araştırmada veriler, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nde eğitim alan ve Ankara'nın çeşitli bölgelerinde çalışan beliren yetişkinlerden toplanmıştır. Üniversite öğrencilerinden veriler toplanırken, grup uygulaması tercih edilmiş ve ders saatleri içinde dersin yürütücüsünün izni ve yardımıyla; üniversite mezunu olan ve üniversite öğrencisi olmayan katılımcılardan katılımcıların işyerlerinde bireysel uygulama yoluyla toplanmıştır. Üniversite eğitimi almayan katılımcıların tamamı pratik nedenlerden dolayı (bir işyerinde çalışmayan katılımcılara ulaşmanın çok zor olması gibi) bir

işte çalışan katılımcılardan seçilmiş ve katılımcıların işyerleri rastgele seçilmiştir. Öğrenci olmayan grupta erkek katılımcıların çoğu Ankara’da sanayi bölgesinde (Ostim ve Siteler gibi) çalışan bireylerden ve kadın katılımcılar ise genel olarak özel ve devlet kurumlarında sekreter, tezgahtar, güvenlik görevlisi ve temizlik işi yapan bireylerden oluşmaktadır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmış, katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler verilmiştir. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 40-45 dakika arasında değişmiştir. Üniversite öğrencisi olan gruptan veriler Nisan 2009- Mayıs 2009 arasında toplanırken, öğrenci olmayan gruptan Nisan 2009- Ağustos 2009 arasında toplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, öncelikle araştırmanın ilk aşaması olan ortalama yaş sınırlarının belirlenmesine, ardından bu yaş sınırlarının test edilmesine ilişkin bulgulara değinilmiştir.

Ortalama Yaş Sınırlarının Belirlenmesine İlişkin Bulgular

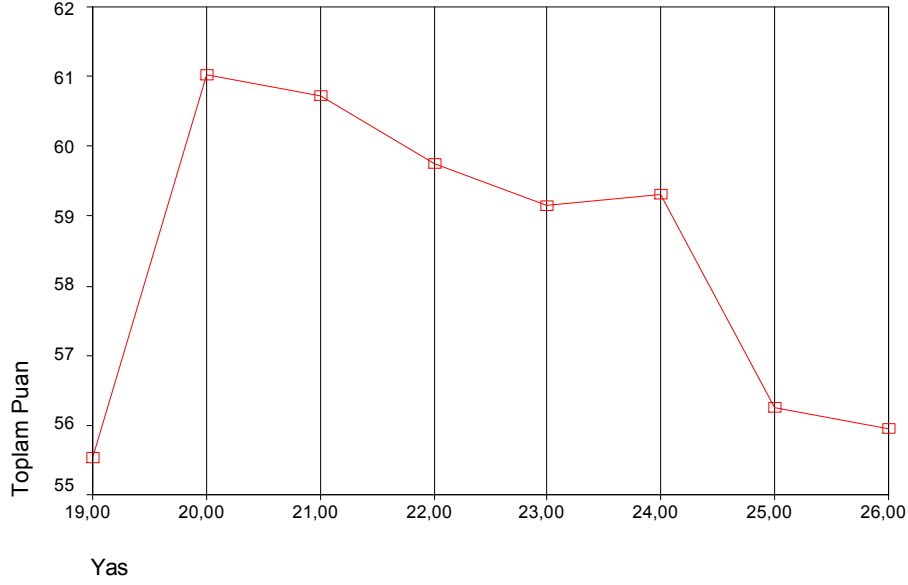
Beliren yetişkinliğin alt evrelerinin olup olmadığını belirlemek için katılımcıların ölçekten aldıkları ortalama puanlar üzerinde yaşa göre Ward’ın hiyerarşik küme analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ikili, üçlü, dördü ve beşli kümeler incelenmiş ve en uygun değerlerin üçlü kümede olduğu görülmüştür. Sonuçta, üç küme oluşmuştur ve katılımcıların tamamı kümelerden birine yerleşmiştir. Küme analizi sonuçlarına ilişkin ortalama puan ve standart sapmaları içeren Tablo 1 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. BYBE Puanları Üzerinde Yapılan Küme Analizi Sonuçları, Ortalama ve Standart Sapmalar

Küme	N	%	\bar{X}	Ss
1 (19 Yaş)	124	27,3	55,54	6,34
2 (20-24 Yaş)	141	31,1	59,89	7,41
3 (25-26 Yaş)	188	41,6	56,12	7,06
Toplam (19-26 Yaş)	453	100	58,92	7,47

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, yaşa göre küme analizi sonucunda üç küme oluşmuştur. Grup 19 yaş grubu, 20-24 yaş grubu ve 25-26 yaş grubu olarak üç alt kümeye ayrılmıştır.

Katılımcıların ölçekten aldıkları puanların anlamlılığına bakabilmek için her yaş düzeyi için ortalama puanlar incelenmiştir ve alt dönemler bu ortalama puanlara göre belirlenmiştir. Katılımcıların ölçeğin tümünden ve alt ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar her yaş düzeyine göre aşağıda grafiklerle gösterilmiştir.

Şekil 1. Ölçeğin Tümüünden Her Yaş Düzeyine Göre Alınan Ortalama Puanlar

Grafikte de görüldüğü gibi, ölçeğin tümünden alınan puanlar 19 yaştan sonra yükselmekte ve 24 yaştan sonra düşmektedir. Grafik incelendiğinde, birbirinden farklı dört alt yaş grubu (19, 20-22, 23-24 ve 25-26) dikkati çekmektedir. Ancak, yapılan ek bir işlemle bu durum sorgulanmıştır. Yapılan ek işlemde, 20-22, 23-24 ve 25-26 yaş grupları ortalama puan açısından karşılaştırılmıştır. 20-22 ve 23-24 yaş grubundaki bireylerin ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamış ve bu iki grupla 25-26 yaş grubunun ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu yüzden, birbirinden farklı dört değil (19, 20-22, 23-24 ve 25-26), üç yaş grubu vardır. Bundan sonra, analizler bu üç yaş grubu üzerinden ölçeğin tümü ve alt ölçekler için yapılmıştır.

Bunlara ek olarak, bu yaş gruplarının uygunluğu bir ek işlemle daha sorgulanmıştır. Bunun yapılmasındaki temel amaç, sadece ölçekte en yüksek puanı alan 20-24 yaş grubundaki bireylerin beliren yetişkin olduğu, diğer grupların olmadığı sorusunu test etmektir. Bu sorunun geçersiz olduğunu iki temel kanıt açıklamaktadır. İlk olarak, bunu incelemek için veriler 18-29 yaş arasından toplanmıştır ve 18 yaşla 19 yaş ve 25-26 yaş grubu ile 27-29 yaş grubunun puanları karşılaştırılmıştır ve aradaki farkın anlamlılığı incelenmiştir. Sonuçlar, 18 yaş grubundakilerle 19 yaş grubundakilerin puanları arasında, 19 yaş grubunun lehine anlamlı bir fark olduğunu ve aynı şekilde 25-26 yaş ile 27-29 yaş grubu arasında ilk grubun lehine anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Başka bir ifade ile 18 ve 27-29 yaş grubu beliren yetişkinlik döneminde değildir. İkinci kanıt daha önceki iki çalışmadan (Atak ve Çok, 2007; Doğan-Ateş ve ark., 2007) gelmektedir. Daha önceki bu her iki çalışmada da Türkiye’de beliren yetişkinlik için ortalama yaş aralığı 19-26 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, belirlenen ortalama yaş sınırları (19, 20-24 ve 25-26), beliren yetişkinliğin alt evreleri için uygun görünmektedir.

Alt Evreler İçin Yaş Sınırlarının Test Edilmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk aşamasında belirlenen ortalama yaş sınırlarına göre katılımcıların buldukları yaş düzeylerine göre ölçekten ve alt ölçeklerden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların YGÖ Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Yaş	N	Ort.	S	F	p	Anlamlı Fark
Olumsuzluk/Kararsızlık					3,80	,02*	A-B
	19	124	17,16	2,72			
	20-24	141	19,36	3,89			
	25-26	188	18,98	3,89			
	19-26	453	19,17	3,86			
Kimlik keşfi/Arada hissetme					8,15	,00**	B-C
	19	124	18,16	3,74			
	20-24	141	18,68	3,88			
	25-26	188	16,76	4,47			
	19-26	453	18,28	4,05			
Olanakları deneme/Kendine odaklanma					7,84	,00**	B-C
	19	124	20,20	2,79			
	20-24	141	21,83	3,57			
	25-26	188	20,37	3,23			
	19-26	453	21,46	3,52			
Toplam Puan					12,05	,00**	A-B, B-C
	19	124	55,54	6,34			
	20-24	141	59,89	7,41			
	25-26	188	56,12	7,06			
	19-26	453	58,92	7,47			

*N=453, *P< .05, **P< .01 Yaş: A=19, B=20-24, C=25-26*

Analiz sonuçları, katılımcıların yaş düzeyleri açısından ölçeğin tümünden aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [F (2-450) = 12,05, p<.01]. Ortalama puan farklarının hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre, B (\bar{X} =59,89) olarak kodlanan 20-24 yaş düzeyindeki katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar A yani 19 yaş düzeyi (\bar{X} =55,54) ve C (\bar{X} =56,12) olarak kodlanan 25-26 yaş düzeylerindeki bireylerin ölçekten aldıkları puanlardan yüksek bulunmuştur. A ve C olarak kodlanan yaş gruplarının ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ölçekten en yüksek puan alan katılımcılar 20-24 yaş arası bireylerdir.

Alt ölçeklerden Olumsuzluk/Kararsızlık ölçeğine bakıldığında, katılımcıların yaş düzeyleri açısından bu ölçekten aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğu söylenebilir [F (2-450) = 3,80, p<.05]. Ortalama puan farklarının hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe

testinin sonuçlarına göre, B ($\bar{X}=19,36$) olarak kodlanan 20-24 yaş düzeyindeki katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, A yani 19 yaş ($\bar{X}=17,16$) düzeyindeki bireylerin ölçekten aldıkları puanlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. A ve C ve ayrıca B ve C olarak kodlanan yaş gruplarının ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Kimlik keşfi/Arada hissetme alt ölçeğine bakıldığında, katılımcıların yaş düzeyleri açısından bu ölçekten aldıkları puanda anlamlı bir fark olduğu söylenebilir [F (2-450) = 8,15, p<.01]. Ortalama puan farklarının hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, B ($\bar{X}=18,68$) olarak kodlanan 20-24 yaş düzeyindeki katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, C yani 25-26 yaş ($\bar{X}=16,76$) düzeyindeki bireylerin ölçekten aldıkları puanlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. A ve C ve ayrıca B ve A olarak kodlanan yaş gruplarının ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Son olarak, Olanakları deneme/Kendine odaklanma ölçeğine bakıldığında, katılımcıların yaş düzeyleri açısından bu ölçekten aldıkları puanda anlamlı fark bulunmuştur [F (2-450) = 7,84, p<.01]. Ortalama puan farklarının hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, B ($\bar{X}=18,68$) olarak kodlanan 20-24 yaş düzeyindeki katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, C yani 25-26 yaş ($\bar{X}=16,76$) düzeyindeki bireylerin ölçekten aldıkları puanlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. A ve C ve ayrıca B ve A olarak kodlanan yaş gruplarının ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Araştırma bulgularına bakıldığında genel olarak, ölçekten ve alt ölçeklerden alınan toplam puanların yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiği ifade edilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, bir başlangıç çalışması niteliğinde olup, beliren yetişkinlik döneminin alt evrelerinin olup olmadığı konusunu aydınlatmaya çalışmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında, beliren yetişkinliğin üç alt dönemden oluştuğu söylenebilir. Bulgular dikkate alınarak, bu alt evrelere “yalancı beliren yetişkinlik” (ortalama 19 yaş), “orta beliren yetişkinlik” (ortalama 20-24 yaş) ve “yetişkinimsi” (ortalama 25-26 yaş) isimleri verilebilir. Alt ölçeklerden elde edilen bulgular bu alt dönemleri destekler niteliktedir.

Beliren yetişkinlik ergenlikle yetişkinlik arasında oluşmuş olan bir dönemdir. Gelişimde bir önceki evrenin bazı özellikleri bir sonraki evrenin ilk yıllarında hala kendini göstermektedir (Goldhaber, 2000; Miller, 1993). Beliren yetişkinler, ergenlere göre aile ilişkilerinde daha özgürdürler ve birçoğu evden ayrılmıştır (Arnett, 2000; 2006b). Ancak, uzun süreli bir iş, evlilik ve çocuk sahibi olma gibi yetişkin yaşamının tipik uzun süreli sorumluluklarını henüz almamışlardır. Ekonomik olarak ailelerine bağımlı değildirler; ama yetişkin rollerini de tam olarak almamışlardır. Beliren yetişkinler, farklı yaşam tarzları ve aşk ve iş yaşamında farklı seçenekleri denemek konusunda, hem ergenlerden hem de yetişkinlerden çok daha özgürdürler (Arnett, 2004; Arnett, Ramos ve Jensen, 2001). Arnett (2000; 2004), beliren yetişkinliğin, anababadan ayrılma ve taşınmalarla başlayan ve eğitimi tamamlama, evlenme, anababa olma, kalıcı ve tam zamanlı bir işte çalışmaya başlama, sabit olarak bir yere yerleşme gibi demografik geçişler yaşandığında sona ermeye başlayan bir dönem olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, ilk evredeki bireylerin daha fazla ergen özellikleri göstermesi, orta evredeki bireylerin beliren yetişkinlik kuramında açıklanan ve sıralanan temel özellikleri daha fazla gösteriyor olması ve son evredeki bireylerin ise yetişkin özelliklerine daha yakın özellikler taşıması beklenir. Bu araştırmada ölçekten en yüksek puan alan katılımcılar 20-24 yaş arası bireylerdir. Araştırma bulguları doğrultusunda, ölçekten ve özellikle alt ölçeklerden alınan puanlara ilişkin sonuçlar dikkate alındığında, yalancı beliren yetişkinlik (ortalama 18-19 yaş) evresindeki bireylerin ergenlere benzer özellikleri daha fazla gösterdiği, orta beliren yetişkinlik (ortalama 20-24 yaş) grubunun Arnett’in ortaya attığı beliren yetişkinlik kuramında sıralanan kimlik keşfi, olanakları deneme ve kendine ve kendi yaşamına odaklanma gibi özellikleri diğer gruplardan daha fazla gösterdiği söylenebilir. Ayrıca,

yetişkinimsi (ortalama 25-26 yaş) olarak adlandırılan son grubun da yetişkin özelliklerine diğer gruplara oranla daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

Tanner'a göre (2006), beliren yetişkinlik dönemi daha önceki ve daha sonraki gelişim dönemleriyle ilişkilendirilmelidir. Olumsuzluk/Kararsızlık alt ölçeğinden orta beliren yetişkinlik evresindeki bireylerin diğerlerine göre daha yüksek puan alması, beliren yetişkinliğin "değişkenlikler dönemi" olmasıyla açıklanabilir. Beliren yetişkinlerin kimlik alanlarıyla ilgili deneme ve arayışları ve aşk ile işte değişen seçimleri beliren yetişkinliği, yaşamın özel, ayrıcalıklı ve yoğun bir dönemi yaparken; aynı zamanda değişkenlik dönemi haline getirmektedir. Beliren yetişkinler, ergenlikten yetişkinliğe geçişte çizecekleri pek çok yol olduğunu bilirler ve çoğunun da kendisine seçtiği bir yolu vardır. Bununla birlikte, beliren yetişkinlerin hemen hepsi beliren yetişkinlik yılları boyunca planlarını pek çok kez gözden geçirirler (Arnett, 2000; 2004). Bu gözden geçirmeler araştırma ve denemelerinin doğal bir sonucudur. Planların her gözden geçirilişinde, beliren yetişkinler kendileri hakkında bir şeyler öğrenirler ve istedikleri geleceği netleştirmeye doğru bir adım daha atarlar. Beliren yetişkinlik döneminde, ergenlik dönemine bağlı bazı sıkıntılar yok olur; ancak bu sıkıntılarının yerini, yeni bir sıkıntı kaynağı olarak "değişkenlik" alır. Beliren yetişkinliğin değişkenliğini en iyi gösteren şey, bir yerden başka bir yere taşınmalardır. Bu taşınmalar beliren yetişkinlik yılları boyunca bireylerin deneme, keşif ve araştırmalarını da yansıtır. Beliren yetişkinlerin taşınmalarının çoğu, aşk, iş ya da eğitimde yeni bir araştırma ve deneme amacı içindir. Bu dönemde yaşam seçeneklerinin araştırılması ve değişkenlik birliktedir. Araştırma bulguları dikkate alındığında, orta beliren yetişkinlerin değişkenliğe ait bu özellikleri diğerlerine oranla daha çok gösterdikleri ifade edilebilir.

Beliren yetişkinlik yılları boyunca, kimlik aramalarının çoğu basitçe eğlence içindir, bir çeşit oyundur ve oturmuş ve düzenli bir hayata geçip yetişkin sorumluluklarını almadan önce, geniş bir yaşam deneyimi kazanmanın bir parçasıdır (Arnett, 2000). Beliren yetişkinler, bu dönem boyunca otuzlu yaşlarında ve daha sonrasında özgür olamayacakları konularda özgür olduklarını fark ederler. Pek çok romantik ve cinsel deneyim yaşamak isteyen insanlar için bunun zamanı, aile denetiminin azaldığı ve evlenmek için henüz çok düşük bir baskının olduğu beliren yetişkinlik dönemidir (Arnett, 2004). Beliren yetişkinliğin kimlikle ilgili arayışları ve değişkenliği ona bir geçiş dönemi özelliği verir. Bu dönem, insanların çoğunun ailesinin evinde yaşadığı ve ortaokula ya da liseye devam ettiği ergenlik ile birçok insanın evlilik ve çocuk sahibi olmaya adım attığı ve sabit bir işe girdiği genç yetişkinlik arasında bir dönemdir. Ergenliğin sınırlamaları ve yetişkinliğin sorumlulukları, beliren yetişkinliğin arayış ve değişkenliklerini doğurur. Beliren yetişkinler, bu özelliklerinden dolayı ne ergen ne de yetişkindirler. Kendilerini yetişkinlik yolunda, ama henüz oraya ulaşmadıkları bir geçiş dönemi, bir ara dönem içinde hissederler. Yetişkinliğe ulaşıp ulaşmadıkları sorulduğunda, cevapları genellikle "hem evet, hem de hayır, ya da bazı alanlarda evet, bazı alanlarda hayır" şeklindedir (Arnett, 2007a).

Kimlik keşfi/Arada hissetme alt ölçeğinden ergenliğe yakın olan yalancı beliren yetişkinler ve orta beliren yetişkinlikteki bireylerin, yetişkinimsi grubundaki bireylere göre daha yüksek puan alması, yetişkinimsi grubunun diğerlerine göre kendini daha az arada hissetmesi ve aşk, iş ve dünya görüşü olmak üzere kimlik keşfinin alt alanları konusunda yaşam kararlarını diğer gruplara oranla daha fazla netleştirmiş olmaları ile açıklanabilir. Aşkta ve işte deneme süreci sayesinde beliren yetişkinler, kimliklerini sorgularlar ve aydınlatırlar ve bu dönemin sonuna doğru kim oldukları ve ne istedikleri hakkında daha fazla şey öğrenirler (Arnett, 2004; 2007b). Yetişkinimsi grubu 25-26 yaş dönemini kapsamaktadır ve bu dönemdeki bireylerin çoğu eğitimini tamamlamış, geçici ya da kalıcı bir işte çalışmaya başlamıştır. Ayrıca, bu yaş grubundaki bireylerin çoğunun bir romantik ilişkisi vardır ya da nişanlanmış ya da evlenmişlerdir. Kimlik konusunda karar verilmiş seçeneklerin çokluğu, bu grubun diğerlerine oranla kendilerini daha az geçiş döneminde ve yetişkinliğe daha yakın hissetmelerine neden oluyordur.

Yalancı beliren yetişkinlerle orta beliren yetişkinlerin Kimlik keşfi/Arada hissetme alt ölçeğinde puanları arasında anlamlı fark olmaması, hem ergenliğin hem de beliren yetişkinliğin kimlik keşfi dönemi olması ile açıklanabilir. Kimlik oluşturma süreci, yaşamda aşk, iş ve dünya görüşü gibi pek çok alanda denemeleri ve karar vermeleri içermektedir. Bu alanlardaki deneme ve karar verme süreçleri ergenlikte başlamakla birlikte, beliren yetişkinlik döneminde tam olarak belirginleşmektedir.

Kimlik konularından romantik ilişki farklı anlamlar taşımakla birlikte hem ergenlikte hem de beliren yetişkinlikte yaşamın bir parçasıdır. Bu farklı anlamlara örnek olarak, ergenlikte flört ilişkilerinin anlık hazza daha odaklı olduğu ve “ben şimdi ve burada kimle birlikte olmaktan mutlu olurum?” sorusu çerçevesinde yaşandığı, öte yandan beliren yetişkinlikte “yaşamımı nasıl bir insanla geçirmeyi düşünüyorum?” sorusunun daha önemli olduğu ifade edilebilir (Arnett, 2000; Blinn-Pike Worthy ve Jonkman, 2007). Toplumda ve ilişkiler ağı içinde hem ergenler hem de beliren yetişkinler, karşısındaki insanda hem kendilerini çeken nitelikleri, hem de kendilerine tatsız ve can sıkıcı gelen nitelikleri öğrenirler (Lefkowitz, Gillen, Shearer ve Bone 2003). Benzer biçimde, kimlik konularından iş farklı anlamlar taşımakla birlikte hem ergenlikte hem de beliren yetişkinlikte yaşamın bir parçasıdır. Ergenler çalışmayı yetişkinlikteki mesleklerine hazırlık olarak değil, boş zamanlarını değerlendirmek üzere para kazanmanın bir yolu olarak görürler. Beliren yetişkinler, iş olanaklarını ve onları işe hazırlayacak eğitim olanaklarını araştırırlarken, aynı zamanda kimlikleri açısından önemli konuları da araştırırlar. Farklı işleri ve farklı eğitim seçeneklerini denemeleri sayesinde beliren yetişkinler, kendileri hakkında daha çok şey öğrenirler (Arnett, 2004). Kimlik konularından dünya görüşündeki değişimlerin temel kaynağı bilişsel yapıdaki değişikliklerdir (Perry, 1999; Pancer ve ark., 2000.) ve bilişsel yapıdaki değişimler ergenlikte başlamakta ve beliren yetişkinlikte sürmektedir (Arnett, 2004; Bennett ve Baird, 2006). Bilişsel yapıdaki değişikliklere benzer şekilde, beyin gelişimi de ergenlikte başlamakta ve beliren yetişkinlikte sürmektedir. (Bennett ve Baird, 2006) ergenlikte ve beliren yetişkinlikte gelişimsel farklılıkları ortaya koymak için beyin şekil ölçme bilgisini (morphometry) karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Yüksek ayırım güçlü T1 ağırlıklı yapısal manyetik rezonans görüntüleme tekniği (High-resolution T1-weighted structural magnetic resonance imaging (MRI) scans) ile 19 katılımcıdan altı ay arayla veriler elde edilmiştir. Ses temelli şekil ölçme bilgisi (Voxel-based morphometry) değişimleri ortaya koymak için değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre, beyinde sağ orta kemerde (right midcingulate), alt ön kemerde (inferior anterior cingulate gyrus), sağ kuyruklu başta (right caudate head), sağ arka insulada (right posterior insula) ve her iki özduvar (bilateral claustrum) bölgelerinde anlamlı enerji artışları (Significant intensity increases) gözlenmiştir. Ek olarak, iki kontrol grubunda bölgesel değişiklikler gözlenmemiştir. Sonuçlar 18 yaşından sonra da ortalama 24 yaşa kadar olan dönemde yaşa göre beyin gelişiminde ve yapısında anlamlı farklar olduğunu göstermiştir. Üniversite eğitimlerine başladıklarında, bireyler dünya görüşlerini çocukluk ve ergenlik döneminde öğrendikleri ile ortaya koymaktadırlar (Perry, 1999; Pancer ve ark., 2000). Bu bağlamda, yalancı beliren yetişkinlerle orta beliren yetişkinlerin Kimlik keşfi/Arada hissetme alt ölçeğinde puanları arasında anlamlı fark olmamasının nedenlerinden biri de bu durumdur. Yapılan araştırmaların sonucunda, yüksek öğrenimin dünya görüşü edinmeyi ve keşfetmeyi kolaylaştırdığı ve yeniden gözden geçirmeyi sağladığı sonucuna varılmıştır. Beliren yetişkinlik üzerine yapılan araştırmalar bireylerin yüksek öğrenimi boyunca, ailelerinden edindikleri dini inançları da sorguladıklarını göstermiştir (Arnett ve Jensen, 2002). Beliren yetişkinler üzerinde yapılan kimlik çalışmaları çok az olmasına karşın, beliren yetişkinlerin genel olarak çok fazla keşfin yapıldığı ancak çok az içsel yatırımın (commitment) olduğu moratoryum kimlik statüsünde olduğunu göstermektedir (Nelson ve Barry, 2005).

Beliren yetişkinlikte, bireyler için birçok farklı gelecek hala olasıdır ve bireyin yaşamında aslında çok az şey kesin olarak belirgindir. Bu özelliği nedeniyle bu yıllar büyük umutlar ve beklentiler dönemidir. Beliren yetişkinliği olanaklar dönemi yapan bir özellik de, beliren yetişkinlerin en azından büyük ölçüde ailelerinden ayrılmış olmaları, ancak henüz yeni bir ilişkiler ağına girmemiş olmalarıdır. Ayrıca, bireyler yaşamlarının hiçbir döneminde beliren yetişkinlik döneminde olduğu kadar kendilerine odaklanmazlar. Başka bir ifade ile yaşamın pek çok alanında kendi başlarındadırlar; pek çok kararı kendileri vermek ve kendi yaşamlarını yönetmek zorundadırlar (Arnett, 2004). Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden orta beliren yetişkin grubundaki bireylerin diğerlerinden daha yüksek puan alması, beliren yetişkinliğin kendine ve kendi yaşamına odaklanma ve çeşitli yaşam alanlarında farklı olanak ve olasılıkları deneme gibi iki temel özelliğinin en çok 20-24 yaş arasında ortaya çıkması (Cote, 2005) ile açıklanabilir. Bir tarafta yıllardır süre gelen aile desteğinin azalması ve kendi kararlarını vermek zorunda olmaları, diğer tarafta ise tüm yaşamlarını etkileyebilecek önemli kararların bu dönemde alınmıyor olması bu dönemi beliren yetişkinler için oldukça özgür bir dönem haline getirmektedir. Bu özgürlük dönemi, beliren yetişkinleri diğer dönemlere oranla daha çok ve daha farklı seçenekleri deneyimlemeye cesaretlendirmektedir.

Literatüre bakıldığında, 20-24 yaş aralığının en çok risk alınan yaşlar ve cinsel olarak oldukça aktif olunan ve madde kullanımının oldukça yüksek olduğu yaşlar olduğu söylenebilir (Cote, 2005; Salmela-Aro, Aunola ve Nurmi 2008, Salmela-Aro ve Nurmi 2005). Orta beliren yetişkinlikte, ergenliğe daha çok benzeyen yalancı beliren yetişkinlikteki anababaların gözetimi altında bulunma durumu yerini daha bağımsız bir ortama bıraktığı ve orta beliren yetişkinlerin yetişkinimsiler gibi sorumlulukları (iş ve aşk gibi) olmadığı için risk alma, heyecan arama, fazla alkol tüketimi, ve cinsel olarak fazla aktif olma gibi deneyimleri sadece kendi sorumluluklarını alarak yaptıkları söylenebilir. Raskin White ve Jackson'a göre (2005) beliren yetişkinlik yılları en fazla alkol tüketilen yıllardır ve bu oran 20-22 yaş arasında daha yüksektir. Mullis ve arkadaşları (2009), sosyal-bilişsel kuram çerçevesinde beliren yetişkin kadınlarda dikkatsiz davranışlarla (reckless behaviour) cinsel deneyim arasındaki ilişkiyi ve özsaygı, cinsel tutum ve cinsel davranışı incelemiştir. Sonuçlar beliren yetişkin kadınların çok geniş bir cinsel davranış ranjına sahip olduklarını ve bu davranışların dikkatsiz davranış, cinsel tutum, düşük özsaygı, önceki cinsel deneyimler ve izin vericilik (permissiveness) tarafından yordandığını ve bu davranışların en çok 20-22 yaş arasında olduğunu göstermektedir.

Çocuklar ve ergenlerin hemen hemen tamamı anababasından en az birisiyle birlikte aynı evde yaşamaktadır. Uymaları gereken ev yaşamı kuralları vardır ve bu kuralları bozarlarsa, ailenin diğer üyelerinin tepkisiyle karşılaşma riskleri vardır. Anababaları en azından belirli bir sınıra kadar nerede olduklarını ve ne yaptıklarını izlerler. Ergenlik dönemi çocukluk dönemine göre daha özgür geçse de, ergenler hala kendilerinden günlük sorumluluklar bekleyen bir aile sisteminin parçasıdır (Arnett, 2004). Yalancı beliren yetişkinler (19 yaş), hala aile desteğine sahiptirler ve bu yüzden günlük kararlarda kendi başlarına değildirler. Ayrıca, aile bağları bu yaşlarda hala güçlü olduğu için yaşamın farklı alanlarındaki olanakları diğerlerine oranla daha az deneyimlemektedirler. Bunlardan dolayı, Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden düşük puan almaları beklenen bir durumdur. Ek olarak, 30'lu yaşların başında, insanların çoğu için yeni bir sınırlamalar ve zorunluluklar ağı kurulur (Arnett, 2007a). Bundan sonra, yeni kurallar ve standartları olan yeni bir ev yaşamı başlamıştır. Bu, anababa ve kardeşler yerine bir eşin ve hatta çocukların olduğu ve gereksinimlerinin karşılanması gereken bir ev yaşamıdır. Yetişkinlere daha çok benzeyen yetişkinimsi olarak adlandırılan grubun Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden düşük puan alması, aşk, iş ve dünya görüşü gibi kimlik konularında yaşam kararlarını diğer gruplara oranla daha fazla netleştirmiş olmaları ile açıklanabilir. Blinn-Pike ve arkadaşları (2007), beliren yetişkinlerle yetişkinleri karşılaştırdıkları çalışmada, yetişkinlerin beliren yetişkinlere oranla daha az alkol kullandıkları, daha az eğlendikleri, daha az sigara tükettikleri ve daha az kumar ya da şans oyunları oynadıklarını bulmuşlardır. Arnett'e göre (2004; 2007a) olanakları deneme ile beliren yetişkinler, kimliklerini sorgularlar ve bu dönemin sonuna doğru kim oldukları ve yaşamdan ne istedikleri hakkında daha fazla şey öğrenirler. Bu bağlamda, bu gruptaki bireylerin, zaten yirmili yaşların başında kendi yaşamlarına yeterince odaklandığı, çeşitli olanakları deneyimlediği, bu sayede kendilerini daha iyi tanımayla başladığı ve yetişkin sorumluluklarını edinmeye başladığı söylenebilir.

Bu çalışma ergenlikten yetişkinliğe giden ana yol olan beliren yetişkinlik döneminin, yalancı beliren yetişkinlik, orta beliren yetişkinlik ve yetişkinimsi olmak üzere üç alt evreden oluştuğunu ortaya koymuştur. Birey, yaşamını yönetmeyi henüz bilmeyen bir ergenden kendi yaşamını nasıl çekip çevireceğini bilen sorumluluk sahibi bir yetişkine dönüşürken bu aşamalardan geçmektedir. Beliren yetişkinlikte üç alt dönemin olması ya da bireylerin beliren yetişkinlik yılları boyunca üç evreden geçmeleri psikososyal gelişimle açıklanabilir. Beliren yetişkinlik, genç insanların yalnızca kendilerine açık olan seçenekleri keşfettikleri bir dönem değil, aynı zamanda yeni olaylarla, geçişlerle ve ortamlarla karşılaştıklarında kendilerini daha iyi anladıkları ve psikososyal anlamda etkin oldukları bir dönemdir (Gottlieb ve ark., 2007). Bu gelişimsel dönem, genç insanların kendilerine odaklanarak, kendi değer, tutum, kaynak ve sınırlılıklarının daha çok farkında olmalarıyla belirlenmiştir (Arnett, 2000; Lefkowitz, 2005). Beliren yetişkinlerin değişken doğasını anlamının bir yolu deneyimledikleri olayları incelemektir. Bu deneyimlenen yeni olaylar, beliren yetişkinlik yılları boyunca bireyleri kimlik keşfi, arada hissetme, olanakları deneyimleme, kendine odaklanma gibi döneme ait özellikler konusunda değiştirmekte ve geliştirmektedir. Bu değişim ve gelişimler, bireylerin beliren yetişkinlik yıllarını birbirinden farklı üç dönem olarak yaşamalarına neden oluyor görünmektedir (Arnett, 2007a).

Tanner (2006), gelişimsel açıdan beliren yetişkinlikte en önemli psikososyal görevin yeniden merkezleşme (recentering olduğunu ve yeniden merkezleşme sürecinde üç aşama olduğunu öne sürmektedir. Buna ilişkin açıklamalara bakıldığında, beliren yetişkinliğin üç alt döneminin yeniden merkezleşmenin üç aşamasına demografik, psikolojik ve sosyal olarak uyduğu söylenebilir.

Yeniden merkezleşme, beliren yetişkinlerle toplumsal çevreleri arasındaki bağımlılıkta, güç dengesinde, sorumluluk duygusunda bir değişim meydana getirmektedir. Tanner, beliren yetişkinlerin içinde buldukları sistemlerde kendi yönelimlerini belirledikleri zaman, kendileriyle buldukları ortamlar arasında bazı değişikliklerin olacağını ileri sürmektedir. Arnett'in (2004) beliren yetişkinlik döneminin bireyin kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmesi olarak tanımlaması, yeniden merkezleşme sürecinde bireyle çevre arasındaki ilişkinin önemli rol oynadığını göstermektedir. Birinci aşamada, ergenliğin sonu ve beliren yetişkinliğin başında, birey aile bağlarının içine gömülüdür. Sorumluluk anababaların, öğretmenlerin ve toplumun elindedir, bireyin toplumsal ve yasal sorumluluğu 18 yaşına kadar aileye aittir. 18 yaşında beliren yetişkinlik döneminin başında olan genç insanlara ilişkin toplumsal beklentiler değişmeye ve bireylerin kendi kendilerini yönetmelerine ilişkin beklentiler artmaya başlamaktadır. Alt ölçeklerden elde edilen bulgulara bakıldığında, yalancı beliren yetişkinlerin bu tanımlamaya tamamen uyduğu görülmektedir. Bulgular genel olarak ele alındığında, yalancı beliren yetişkinlerin yeniden merkezleşme sürecinin ilk aşamasındaki özellikleri taşıdığı ve hem ergen hem de beliren yetişkinlik özellikleri gösterdiği söylenebilir. Yeniden merkezleşme sürecinde, beliren yetişkinler hem kendi kendine yeten bireyler olarak kendi sorumluluklarını almaya, hem de toplumsal açıdan kendi davranışlarının sorumluluklarını almaya başlarlar. Yalancı beliren yetişkinlik yıllarına denk gelen 19 yaşla birlikte, bireyler yasal olarak yetişkin kabul edilirler ve oy kullanma, alkol alma, eğlence mekanlarına girebilme, ehliyet alabilme, eğitim ya da iş için ailenin yanından ayrılma, yeni özgürlükler ve yeni sorumluluklar üstlenme gibi özellikleri edinmeye başlarlar. Bununla birlikte aile bağları hala güçlüdür. Yalancı beliren yetişkinlerin, Tanner'ın (2006) kavramsallaştırmasındaki yeniden merkezleşmenin ilk aşamasındaki özellikleri gösterdiği ifade edilebilir. Bu grup, Olumsuzluk/Kararsızlık alt ölçeğinden düşük, Kimlik keşfi/Arada hissetme alt ölçeğinden yüksek, Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden düşük puan almıştır. Bu sonuçlar, aile ve toplum desteğinin hala sürdüğünü, aynı zamanda da bireylerin kendi kendilerini yönetmelerine ilişkin beklentilerin de artmaya başladığına işaret etmektedir.

Tanner'a göre (2006), yeniden merkezleşmenin ikinci aşaması, beliren yetişkinlerin eğitim, iş ve yakın ilişkiler yaşama konusunda araştırmacı ve değişken doğasında görülebilir. Gelişimsel bakış açısından, beliren yetişkinliğin bir kimlik keşfi ve değişkenlik dönemi olması, beliren yetişkinlerin önceki yıllara oranla okul, aile gibi çevresel yapılarından görece bağımsız oldukları için farklıdır. Bu çalışmada orta beliren yetişkin olarak adlandırılan grubun, yeniden merkezleşmenin ikinci aşamasına denk geldiği söylenebilir. Çünkü orta beliren yetişkinlerin Olumsuzluk/Kararsızlık, Kimlik keşfi/Arada hissetme ve Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden diğer gruplara göre yüksek puan alması, bu alt dönemin aile bağlarının çok güçlü olmadığı, kimlik keşfinin, değişkenliğin, yoğun deneyimlerin yaşandığı, bireyin kendine ve kendi yaşamına odaklandığı, bağımsızlığın bağımlılıktan daha önemli olduğu bir dönem olması anlamına gelmektedir. Birçok beliren yetişkin gerçek yaşam deneyimlerini bazı farklı tür okul ve programlara geçici kayıt yaptırarak, farklı türde işlerde çalışarak, farklı duygusal ilişkilerde bulunarak edinirler. Ayrıca, beliren yetişkinler artık aileye ve ergenlik çevrelerine tümüyle bağlı değildirlere, ancak onlarla olan ilişkilerini sürdürmeye devam etmektedirler. Orta beliren yetişkinliğin en özgür dönem olması, kimlik denemelerinin en yoğun olduğu dönem olması, cinsel deneyim ve risk almanın fazla olması ve aile bağlarının zayıflamış olması gibi özellikleri, yeniden merkezleşmenin ikinci dönemiyle uyuyor görünmektedir.

Tanner'a göre (2006), yeniden merkezleşme sürecinin sonunda, beliren yetişkinlik genç yetişkinliğe, yani üçüncü aşamaya doğru gider. Genç insanlar değişmeyen, uzun süreli bir işte çalışmaya başlarlar, evlenip çocuk sahibi olurlar. Başkalarına ve rollerine olan kalıcı bağılıklar, beliren yetişkinlikteki değişkenlik özelliğiyle zıtlık oluşturmaktadır. Bu çalışmanın alt ölçeklere ilişkin bulgularına bakıldığında, yetişkinimsi olarak adlandırılan alt dönemin yeniden merkezleşmenin bu son dönemi ile uyduğu görülmektedir. Çünkü yetişkinimsi grup Olumsuzluk/Kararsızlık, Kimlik keşfi/Arada hissetme ve Olanakları deneme/Kendine odaklanma alt ölçeğinden diğer gruplara göre

daha düşük puan almıştır. Bu bulgu, bu grubun kimlik denemelerinin azalmış olması ve kalıcı bağlanmaların artması, çoğunlukla üniversitenin bitmiş olması, bireyin geçici de olsa bir işte çalışmaya başlaması, daha kalıcı yakın ilişkilere sahip olması, dünya görüşünün daha netleşmiş olması, bireyin kendi evinde yaşamaya başlaması ve böylece bir evi çekip çevirme gibi konularda diğerlerine göre deneyimli olması şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda, yetişkinimsilerin yetişkinlere daha çok benzediği ancak henüz tam bir yetişkin olmadığı söylenebilir. Bu özellikler dikkate alındığında, beliren yetişkinliğin alt evrelerinden yetişkinimsi döneminin, yeniden merkezleşmenin üçüncü ve son aşamasına benzediği söylenebilir. Yetişkin rollerine geçişlerin etkisiyle, genç yetişkinler yeni sorumlulukları ve beklentileri yerine getirmek durumundadırlar. Beliren yetişkinlik dönemi yetişkin olma yolunda alınacak kararların ve yapılacak seçimlerin sağlanmasına yol açar. O halde, genç yetişkinlik, bireylerin gerçek yetişkinliğin ilk aşamasına girdikleri, kalıcı rolleri benimsedikleri bir dönemdir.

Bu araştırmada beliren yetişkinlik döneminin alt evrelerinin olup olmadığı incelenmiş ve sonuçlar, beliren yetişkinliğin üç alt evreden oluştuğuna işaret etmiştir. Bu sonuçlar, başta gelişim psikolojisi alanında çalışan gelişim psikologları, yetişkinliğe geçişle ilgilenen sosyologlar, gençlik ruh sağlığı alanında çalışan psikiyatristler ve üniversitelerin ruh sağlığı birimlerinde gençlerle çalışan psikolojik danışmanlar tarafından, özellikle yeniden merkezleşme bağlamında bu üç alt evrenin birbirinden farklı olduğu dikkate alınarak kullanılabilir. Örneğin, bu çalışmanın bulguları dikkate alınarak danışma sürecinde orta beliren yetişkinlik dönemi olarak adlandırılan 20-24 yaş grubundaki bireylerle görüşme yapılırken, kimlik gelişimi konusu dikkate alınabilir. Genel olarak bakıldığında ise, bu çalışmanın bulguları yetişkinliğe geçiş yıllarını daha iyi anlamak için kullanılabilir. Ayrıca, bu çalışma dikkate alındığında, danışma ve görüşmelerde hem bireylerin yaşamlarında birkaç yıllık zaman diliminin, hem de bu zaman dilimlerinde bireylerin birbirinden niteliksel olarak farklı olduğu ve bu bağlamda görüşmeler yapılırken bu farkların dikkate alınması gerektiği ifade edilebilir. Sonuç olarak, beliren yetişkinliğin üç alt dönemden oluştuğu ve yetişkinimsi döneminin yetişkinliğe daha yumuşak geçişi sağlıyor olabileceği ifade edilebilir. Çalışmanın en önemli sınırlılığı araştırma grubunun küçük olmasıdır. Bu çalışma bir ön çalışma niteliğindedir ve sonraki çalışmalar daha büyük gruplarla çok değişkenli olarak yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aries, D. F., & Hernandez, A. M. (2007). Emerging adulthood in Mexican and Spanish youth: Theories and realities. *Journal of Adolescent Research*, 22 (5), 476-503.
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J.J. (2006a). Emerging adulthood in Europe: A response to Bynner. *Journal of Youth Studies*, 9, 111-123.
- Arnett, J. J. (2006b). Suffering, selfish, slackers? Myths and reality about emerging adults. *Journal of Youth and Adolescence* 36, 23-29.
- Arnett, J.J. (2007a). Emerging Adulthood: What is it, and what is it good for?. *Child Development Perspectives*. 1 (2), 68-73.
- Arnett, J.J. (2007b). Emerging adulthood, a 21st century theory: A rejoinder to Hendry and Kloep. *Child Development Perspectives*. 1 (2), 80-82.
- Arnett, J. J., & Eisenberg, N. (2007). Introduction to the special section: Emerging adulthood around the World. *Child Development Perspectives*. 1(2), 66-67.
- Arnett, J.J., & Jensen, L.A. (2002). A congregation of one: Individualized religious beliefs among emerging adults. *Journal of Adolescent Research*, 17, 451-467.
- Arnett, J. J., Ramos, K.D., Jensen, L.A. (2001). Ideological views in emerging adulthood: Balancing autonomy and community. *Journal of Adult Development*, Vol. 8, No. 2.
- Atak, H. (2009). Beliren yetişkinlikte beş büyük kişilik özelliği ve yalnızlık, X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 21-23 Ekim 2009, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Atak, H. & Çok, F. Emerging adulthood and perceived adulthood in Turkey, 3rd Conference on Emerging Adulthood, Tucson, AZ, USA, 15-16 February 2007.

- Atak, H. & Çok, F. (2008). The Turkish version of inventory of the dimensions of emerging adulthood (The IDEA), *International Journal of Humanities and Social Sciences*, Volume 2, Number 3, 148-154.
- Barker, E. T., & Galambos, N. L. (2005). Adolescents' implicit theories of maturity: Ages of adulthood, freedom, and fun. *Journal of Adolescent Research*, 20 (5), 557-576.
- Bennett, C. M. & Baird A. A. (2006). Anatomical changes in the emerging adult brain: A voxel-based morphometry study. *Human Brain Mapping*, 27(9):766-777.
- Blinn-Pike, L., Worthy, S. L., & Jonkman J. N. (2007) Disordered gambling among college students: A Meta-analytic synthesis. *Journal of Gambling Studies*; 23: 175-183.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bynner, J. (2001). British youth transitions in comparative perspective, *Journal of Youth Studies*, 4: 5-23.
- Bynner, J. (2005). Reconstructing the youth phase of the life course; the case of emerging adulthood, *Journal of Youth Studies* 8, 367-384.
- Cheah, C. S. L. & Nelson, L. J. (2004). The role of acculturation in the emerging adulthood of Aboriginal college students. *International Journal of Behavioral Development*, 28, 495-507.
- Côté, J. (2001). *Arrested Adulthood: The Changing Nature of Maturity and Identity*. New York: New York University Press.
- Côté, J. (2005). Emerging adulthood as an institutionalized moratorium: Risks and benefits to identity formation. In J. J. Arnett & J. Tanner (Eds.), *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Côte, J. & Bynner, J. (2009). Exclusion from emerging adulthood: UK and Canadian perspectives on structure and agency in the transition to adulthood, *Journal of Youth Studies*.
- Doğan-Ateş, A., Cebioğlu, S., Erdoğan, E., & Tekin, M. (15-16 February, 2007). Conceptions of the transition to adulthood among Turkish emerging adults. Poster presented at the *3rd Conference on Emerging Adulthood*, Tucson, Arizona.
- Donoghue, C., & Stein, P.J. (2007). Diversity in adult experiences and criteria for adulthood among university students. *College Student Journal*, 41 (4), p831-842, 12 pp.
- Eryılmaz, A. & Atak, H. (2008). Ready or not? Markers of starting romantic intimacy at emerging adulthood: The Turkish experience, *International Journal of Social Sciences* 4;1 31-37.
- Facio, A., & Micocci, F. (2003). Emerging adulthood in Argentina. (*New Directions for Child and Adolescent Development, volume 100*), edited by J. Arnett & N. Galambos. New York: Wiley Periodicals, Inc. 21.
- Facio, A., Resett, S., Micocci, F., & Mistrorigo, C. (2007). Emerging adulthood in Argentina: An age of diversity and possibilities. *Child Development Perspectives*. 1(2), 115-118.
- Feinstein, L., Bynner, J., & Duckworth K. (2006) Young people's leisure contexts and their relation to adult outcomes, *Journal of Youth Studies*, 9, 305-328.
- Fouad, N. A., Bynner, J. (2008). Work transitions. *American Psychologist*, 63(4) 241-251.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (1993). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mcgraw-Hill.
- Galambos, N. L., & Tilton-Weaver, L. C. (2000). Adolescents' psychosocial maturity, subjective age, and problem behavior: In search of the adultoid. *Applied Developmental Science*, 4, 178-192.
- Galambos, N.L., & Martinez, L. M. (2007). Poised for adulthood in Latin America: A pleasure for the privileged. *Child Development Perspectives*, 1(2), 109-114.
- Goldhaber, D. (2000). *Theories of Human Development: Integrative Perspectives*. Mountain View, CA: Mayfield.
- Gottlieb, B. H., Still, E., & Newby-Clark, I. R. (2007). Types and precipitants of growth and decline in emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*. 22 (2), 132- 155.
- Hendry, L. B., & Kloep, M. (2007a). Conceptualizing emerging adulthood: Inspecting the Emperor's new clothes? *Child Development Perspectives*, Volume 1, Number 2, 74-79.
- Hendry, L. B., & Kloep, M. (2007b). Redressing the Emperor!—A rejoinder to Arnett. *Child Development Perspectives*, Volume 1, Number 2, 83-85.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kenny, M. E., & Şirin, S. R. (2006). Parental attachment, self-worth, and depressive symptoms among emerging adulthood. *Journal of Counseling & Development*, 84, 61-71.
- Lapsley, D. K., & Hill, P. L. (2009). Subjective invulnerability, optimism bias and adjustment in emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*.
- Lee, J. J. (2006). Global citizenship: Extending students' knowledge and action to the global context. *Journal of College & Character*. 2 (1).
- Lefkowitz, E. (2005). "Things have gotten better": Developmental changes among emerging adults after the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 20, 40-63.

- Lefkowitz, E. S., Bone, T. L., & Shearer, C. L. (2003). Communication with best friends about sex-related topics during emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 9, 52-57.
- Lefkowitz, E. S., Gillen, M. M., Shearer, C. L., & Bone, T. L. (2003). Religiosity, sexual behaviors, and sexual attitudes during emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 8, 86-92.
- Macek, P., Bejček, J., & Vaničková, J. (2007). Contemporary Czech emerging adults, generation growing up in the period of social changes. *Journal of Adolescent Research*. 22 (5), 444-475.
- Mayses, O., & Scharf, M. (2003). What does it mean to be an adult? The Israeli experience. (*New Directions for Child and Adolescent Development, volume 100*), edited by J. Arnett & N. Galambos. Inc. 5. New York: Wiley Periodicals.
- Miller, P.H. (1993). *Theories of Developmental Psychology*. (3th edition). New York: W.H. Freeman Company.
- Mullis, R., Byno, L., Shriner, M., & Mullis, A. (2009). Reckless behaviour and ssexual practices of emerging adult women, Vol 9, pp. 34-46. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*. Vol 9, 2009, pp 34-46.
- Nelson, L. (2003). Rites of passage in emerging adulthood: Perspectives of young Mormons. (*New Directions for Child and Adolescent Development, volume 100*), edited by J. Arnett & N. Galambos. Inc. 33. New York: Wiley Periodicals.
- Nelson, L. J., Badger, S., & Wu, B. (2004). The influence of culture in emerging adulthood: Perspectives of Chinese college students. *International Journal of Behavioural Development*, 28, 26–36.
- Nelson, L. J., & Barry, C. M. (2005). Distinguishing features of emerging adulthood: The Role of self classification as an adult. *Journal of Adolescent Research*. 20 (2), 242-262.
- Nelson, L. J. & Chen, X. (2007). Emerging adulthood in China: The role of social and cultural factors. *Child Development Perspectives*. 1 (2), 86-91.
- Pancer, S. M., Hunsberger, B., Pratt, M. W., & Alisat, S. (2000). Cognitive complexity of expectations and adjustment to university in the first year. *Journal of Adolescence Research*. 15 (1), 38-57.
- Perry, W. G. (1999). *Forms of Ethical and Intellectual Development in the College Years: A Scheme*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Raskin-White, H., & Jackson, K. (2005). Social and psychological influences on emerging adult drinking behavior. *Alcohol Health and Research*, 28, 182-190.
- Reifman, A., Arnett, J. J., & Colwell, M. J. (2003). The IDEA: Inventory of the dimensions of emerging adulthood. *Paper presented at the 111th Annual Convention of the American Psychological Association*, Toronto, Canada. 4-6 August.
- Rosenberg, N. (2007). Rethinking emerging adulthood in Japan: Perspectives from long- term single women. *Child Development Perspectives*. 1 (2), 92- 95.
- Sander, B. M., Engels, R.C., Knibbe, R.A., & Meeus ,W. (2007). Pastime in a pub: Observations of young adults' activities and alcohol consumption. *Addictive Behaviors*, 32(3):491-504.
- Salmela-Aro, K., Aunola., K, & Nurmi, J. (2008). Trajectories of depressive symptoms during emerging adulthood: Antecedents and consequences. *European Journal of Developmental Psychology*, 5 (4), 439-465.
- Salmela-Aro, K., & Helve, H. (2006). Emerging adulthood in Finland. In J. Arnett (Eds.), *Routledge International Encyclopedia of Adolescence*. New York: Routledge, Taylor & Francis group.
- Salmela-Aro, K., & Nurmi, J. (2005). Emerging adults depressive trajectories and transition to work life. *Youth & Work*.
- Sencer, M. (1989) *Toplum Bilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Tanner, J. L. (2006). Recentering during emerging adulthood: A critical turning point in life span human development. In J.J. Arnett & L.T. Tanner (Eds), *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century* (p.21-57). American Psychological Association: Washington DC.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması-2008*. (2009). Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara: HÜNEE.